

Home-Start

werken aan weerbaarheid van gezinnen

Samenwerken aan
een veerkrachtige
gemeenschap

2026 - 2031

Inhoud

1. Werken aan veerkracht in gezinnen	3
2. Het concept: preventie door presentie.....	4
3. De gezinnen	4
4. De vrijwilligers	5
5. Een sterk kwaliteitsbeleid	5
6. Impact	6
7. Welke visie bepaalt onze werking?.....	6
8. Wat kunnen we voor je doen?	7
9. Wij werken graag met je samen!	9
10. Meer verhalen en getuigenissen	9

1. Werken aan veerkracht in gezinnen

Elk kind heeft het recht om op te groeien op een veilige en stimulerende plek en de kans om zijn of haar potentieel volledig te benutten. Niet alle gezinnen hebben echter toegang tot de middelen die nodig zijn om deze ideale omgeving te bieden. Hier speelt preventieve gezinsondersteuning een cruciale rol.

Verbinding voelen met anderen en de samenleving is cruciaal. Dat geldt voor iedereen, zeker voor gezinnen met jonge kinderen in een kwetsbare situatie die niet of onvoldoende kunnen terugvallen op een netwerk dat praktische en emotionele steun biedt. Een sterk netwerk functioneert als beschermende factor voor gezinnen, maakt ouders zelfzekerder en gezinnen weerbaarder. Ouders kunnen steunen op mensen in de buurt als ze het moeilijk hebben en zelf ook betekenisvol zijn voor anderen.

Home-Start Vlaanderen vzw biedt gezinsondersteuning aan gezinnen met jonge kinderen, vanaf de zwangerschap. Opgeleide Home-Startvrijwilligers bieden wekelijks, als vriend aan huis, sociale en opvoedkundige steun, om de zelfredzaamheid van en het sociaal netwerk rond het gezin te vergroten.

Tijdens een Home-Starttraject gaat één vrijwilliger minstens één jaar, met een gemiddelde van één dagdeel per week, bij één gezin aan huis. Via deze wekelijkse huisbezoeken werken vrijwilligers aan de eigenwaarde, de vaardigheden en het zelfvertrouwen van ouders en kinderen. Een belangrijke pijler daarbij is het zoeken naar verbinding tussen het gezin en de samenleving, o.a.; via het herstellen of uitbouwen van een sociaal netwerk rond het gezin. Door de zelfredzaamheid en het netwerk van ouders te vergroten, leren ze veel voorkomende vragen en problemen - die bij het opvoeden en opgroeien horen - in perspectief te plaatsen en stapsgewijs zelf op te lossen. Ouders ervaren zo meer steun uit hun sociale omgeving.

Home-Start faciliteert dit vrijwillig engagement en solidariteit tussen burgers al meer dan 30 jaar en draagt zo bij aan sterkere en veerkrachtige steden en gemeenten.

Via lokale Home-Startwerkingen organiseert Home-Start Vlaanderen vzw met lokale partners, besturen en Huizen van het Kind solidariteit tussen burgers en vrijwillig engagement in de stad of de gemeente, door vrijwilligers te werven, op te leiden en te matchen aan een gezin met een ondersteuningsvraag. Zo brengt ze burgers en gezinnen met elkaar in contact die elkaar anders niet zo vanzelfsprekend ontmoeten.

2. Het concept: preventie door presentie

Vrijwilligers maken tijdelijk deel uit van het sociaal netwerk van het gezin. Ze nemen de tijd om een relatie op te bouwen met de gezinsleden en vanuit deze relatie op maat en tempo van het gezin te werken aan duurzame verandering. De gelijkwaardigheid en belangeloze inzet van de vrijwilliger, de (h)erkenning die de ouders ervaren in het gesprek met de vrijwilliger, maken het mogelijk om gezinnen te bereiken die zich niet zo thuis voelen in de samenleving en vanuit hun eigen ervaring weinig geneigd zijn om gebruik te maken van bestaande voorzieningen.

Het unieke in de Home-Startwerking? Eén opgeleide vrijwillige gezinsbuddy bezoekt één dagdeel per week één gezin aan huis gaat en dit voor minstens één jaar.

Taken van de vrijwilliger:

- Opvoeding en talentontwikkeling: gezin of ouder even rust bieden, gevoel geven er niet alleen voor te staan, ouders ondersteunen in het zorgen voor en spelen, sporten en lezen met de kinderen, samen naar de film of theater gaan, luisterend oor bieden, schoolse ondersteuning bieden.
- Herstellen en opbouwen sociaal netwerk: drempel verkleinen naar regulier aanbod en contacten faciliteren, samen zoeken naar een vrijetijdsbesteding, de weg tonen en begeleiden naar duurzame netwerken in gezinsomgeving zoals buurtwerk, oudergroep op school of Nederlandse les.
- Werken aan grondrechten en verbinding: hulp bij de thuisadministratie, de weg wijzen in administratie en hulpverlening, gezinnen aanmoedigen en begeleiden naar bestaande diensten en hulpverlening, belangen behartigen en bruggen bouwen.

3. De gezinnen

Home-Start richt zich naar gezinnen met jonge kinderen, van bij de zwangerschap tot 12 jaar, die niet alleen over te weinig inkomen, maar ook over te weinig hulpbronnen beschikken voor de vele uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden en zich hierdoor in een kwetsbare en geïsoleerde situatie bevinden.

Vandaag is ongeveer 45% van de gezinnen die Home-Start bereikt financieel kwetsbaar en zijn de ouders alleenstaand, 30% van de ondersteuningstrajecten starten vlak voor of na de geboorte, in 44% van de gezinnen kampt een van de gezinsleden met een psychische kwetsbaarheid. 7% van de ouders zijn tieners of prille twintigers. In 15% van de gezinnen is er een gezinslid met een fysieke beperking. Eveneens 15% zijn nieuwkomers, minder dan 5 jaar in België.

Gezinnen komen vooral via diensten en hulpverleners uit verschillende sectoren bij Home-Start terecht (OCMW, Huis van het Kind, CLB, buurtwerk, kinderopvang, sociale dienst, CAW, CIG, CKG, OCJ, perinataal netwerk, huisarts, vroedvrouw, school, Kind & Gezin, wijkgezondheidscentrum ...).

De lokale coördinator doet de intake met het gezin en bekijkt of de Home-Startaanpak betekenisvol kan zijn. Na een kennismakingsgesprek aan huis, volgt een match en kennismaking met de vrijwilliger.

4. De vrijwilligers

De werking steunt op een stevig vrijwilligersbeleid. Er is aandacht voor een goed onthaal en een uitgebreide kennismaking, een vrijwilligersovereenkomst en verzekering, een opleiding en coaching nadien, tussentijdse evaluaties en intervisie in groep: allen noodzakelijk om vrijwilligers te informeren en betrokken te houden bij de missie en visie van Home-Start en de waardering namens Home-Start uit te spreken aan de vrijwilligers.

Vrijwilligers worden lokaal opgeleid door Home-Start en worden in hun taak individueel en in groep gecoacht via groepsintervisiemomenten, gezamenlijke vergaderingen, een nieuwsbrief, gezinsbesprekingen en individuele gesprekken met de Home-Startcoördinator.

Home-Startvrijwilligers geven aan dat ze het vrijwilligerswerk als zeer zinvol ervaren en een verschil kunnen maken voor de families die ze in de buurt ondersteunen. Tegelijk merken ze dat ze hun eigen vaardigheden kunnen inzetten tijdens hun engagement en dat ze zich verder persoonlijk ontwikkelen bij Home-Start.

Je leest meer over de ervaringen van vrijwilligers en gezinnen via www.homestartvlaanderen.com/verhalenvangezinnenenvrijwilligers

5. Een sterk kwaliteitsbeleid

Home-Start Vlaanderen maakt deel uit van het wereldwijd programma voor opvoed- en gezinsondersteuning: Home-Start World Wide, dat actief is in 22 landen. Home-Startwerkingen werken volgens dezelfde methodiek. De manier waarop invulling wordt gegeven aan dit kader verschilt van land tot land. Ook op lokaal niveau zijn er lichte verschillen. Zo creëert elke werking een uniek netwerk van lokale parterers. Toch volgen ze elk gemeenschappelijke principes en hanteren ze dezelfde kwaliteitsnormen. Home-Start Vlaanderen vzw coördineert en faciliteert Home-Start in Vlaanderen en Brussel en bewaakt de kwaliteit, onder andere door het organiseren van een lerend netwerk en visitaties. Door cijfergegevens te registreren en analyseren, verbeteren we ons eigen handelen, realiseren we een beter bereik van de doelgroep, krijgen we een beter zicht op onze impact of communiceren we sterker.

Home-Startvrijwilligers werken vanuit verschillende denkkaders om hun ondersteuning vorm te geven en hun basisprincipes te onderbouwen, zoals de presentietheorie van Baart. Deze denkkaders delen een sterk geloof in de weerbaarheid van kwetsbare gezinnen en kinderen, mits deze omringd zijn door de juiste personen (vrijwilligers en professionals) die hen langdurig en integraal kunnen ondersteunen.

Elke lokale afdeling werkt volgens dezelfde Home-Startmethodiek, beschreven in de Databank Kwaliteitsvolle Praktijken van Opgroeien.

www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken/home-start

6. Impact

Een kansrijke omgeving creëren voor kinderen vraagt initiatieven op verschillende levensdomeinen en contexten. Deze contexten bieden de ruimte en steun om een identiteit als ouder in een samenleving te kunnen ontwikkelen en ouders te versterken in hun opvoedingsrol, zodat ze veerkrachtig blijven, ook wanneer het opvoeden onder druk staat.

Door de unieke langdurige één-op-één-relatie aan huis, kan Home-Start mogelijkheden creëren die door andere hulpverleners moeilijker bereikt worden. Door de brede waaier aan activiteiten die de vrijwillige gezinsbuddy met het gezin doet, slaagt Home-Start er in talenten op te merken en te versterken.

Home-Start Vlaanderen vzw brengt het effect en impact van de ondersteuning in kaart in functie van verantwoording, evaluatie en positionering van de eigen werking en het signaleren van noden en knelpunten van gezinnen in een kwetsbare situatie.

Blijvend effecten die onderzoek aantonen:

- Het ouderlijk welzijn en positief opvoedingsgedrag stijgt;
- Ouders raadplegen makkelijker relevante instanties, hulpverlening en diensten;
- Er is meer deelname aan vrijetijds- en gemeenschapsleven;
- Het gedrag van de kinderen is minder rebels of gesloten;
- Er is meer schoolcultuur aanwezig in huis.

7. Welke visie bepaalt onze werking?

Ouders zijn de belangrijkste actoren in de opvoeding van hun kinderen

Door met ouders en kinderen op te trekken ontdekken Home-Startvrijwilligers de talenten van de gezinsleden en zoeken zij samen met het gezin naar mogelijkheden om deze verder te ontplooien. Hierdoor groeit het zelfvertrouwen van de ouders én dat van de kinderen. Home-Start beschouwt de ouders als motor van verandering in hun gezin. Door hen te informeren, de weg te wijzen, in dialoog te gaan en hen aan te moedigen, zetten ouders en kinderen zelf de nodige stappen. We laten de regie in handen van de ouders en handelen steeds in dialoog en op tempo van het gezin, met respect voor de privacy en eigenwaarde van de gezinsleden.

Nabij en gelijkwaardig, één op één

De ongedwongen keuze van een gezin om Home-Startondersteuning te krijgen, zorgt voor een vertrouwensband met de vrijwilliger. Doordat ook de vrijwilliger die 'ongedwongen' keuze maakt om met dit gezin een stukje levensweg te bewandelen, ontstaat er een vorm van 'gelijkwaardigheid en wederkerigheid' in de relatie tussen vrijwilliger en gezin. Gezin en vrijwilliger gaan in dialoog over de noden van en de krachten in het gezin, er ontstaat 'zorg op maat'.

'A gift of time', zo omschreef de grondlegster Margaret Harrison Home-Start. Tijd is het belangrijkste wat onze vrijwilligers bieden. Persoonlijke betrokkenheid en positieve aanmoediging zijn centrale waarden binnen Home-Start.

Krachtgericht en netwerkversterkend

De Home-Startvrijwilliger is een (tijdelijke) uitbreiding van het sociale netwerk van het gezin en verbetert de opvoedingsomstandigheden door stress te reduceren en meer toegang tot hulpbronnen te realiseren. De vrijwilliger stimuleert contacten in de buurt, leidt de gezinsleden toe naar het vrijetijdsaanbod en leert hen gebruik maken van voorzieningen in de stad of gemeente.

Home-Startvrijwilligers focussen op weerbaarheid, veerkracht en zelfredzaamheid. De actieve steun en inzet op empowerment en talentontwikkeling, verhogen de draagkracht én de toekomstkansen voor ouders en kinderen.

Home-Start organiseert onderlinge solidariteit tussen burgers en creëert zo een informeel netwerk rond kwetsbare gezinnen, maar vervangt geen professionele hulpverlening.

Home-Start wil voorkomen dat alledaagse moeilijkheden in gezinnen uitgroeien tot ernstige en langdurige problemen en wenst dat alle kinderen de kansen krijgen om uit te groeien tot evenwichtige en veerkrachtige volwassenen.

8. Wat kunnen we voor je doen?

Home-Start werkt mee aan een lokaal kansarmoede-, gezins- en kindbeleid

Home-Start Vlaanderen wil haar maatschappelijk doel verwezenlijken in nauwe samenwerking met het beleid, zowel op het lokale als regionale niveau en heeft een aanbod beschikbaar dat aansluit bij de recente beleidsontwikkelingen inzake lokaal sociaal beleid, preventieve gezinsondersteuning en het bestrijden van maatschappelijke kwetsbaarheid. Home-Start wil haar reeds 30 jaar opgedane kennis en ervaring uitdragen in Vlaanderen en Brussel en dit in samenwerking met de lokale besturen en Huizen van het Kind. Home-Start gelooft dat de aanpak van kinderarmoede een globale en structurele aanpak vraagt op verschillende beleidsniveaus, maar dat het lokaal bestuur een cruciaal niveau is om kinderen met een risico op een leven in armoede en kwetsbaarheid te bereiken.

Een sterke preventieve aanpak is maar mogelijk als er voldoende ondersteunende elementen in de nabije omgeving aanwezig zijn. Een kansrijke omgeving creëren voor kinderen vraagt initiatieven op verschillende levensdomeinen en contexten met ruimte en steun om een identiteit als ouder in een samenleving te kunnen ontwikkelen en ouders te versterken in hun opvoedingsrol.

SDG's – Sustainable Development Goals

Samen met het lokaal bestuur werkt Home-Start aan SDG 1 - geen armoede; SDG 3 - het welzijn van iedereen verhogen; SDG 4 – toegankelijk onderwijs; SDG 10 - ongelijkheid verminderen; SDG 11 - veerkrachtige steden en SDG 17 - partnerschappen creëren. De Home-Start-methodiek is gericht op het weerbaarder en veerkrachtiger maken van inwoners en steden. Via lokale Home-Start-werkingen organiseert Home-Start i.s.m. het lokaal bestuur en lokale partnerschappen solidariteit tussen burgers en versterken we de sociale cohesie en het vrijwillig engagement in de stad of de gemeente.

Kinderrechten als kompas

Home-Start Vlaanderen vzw is lid van de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en werkt samen met lokale partners aan passende initiatieven om te waarborgen dat alle kinderrechten op het vlak van bescherming, voorzieningen en participatie gerespecteerd worden.

Lokaal sociaal beleid

Home-Start werkt en denkt mee na over de uitbouw van het lokaal sociaal beleid, vanuit het perspectief van gezinnen in een kwetsbare situatie. Home-Start stimuleert als burgerinitiatief gezinnen om gebruik te maken van bestaande voorzieningen en verhoogt op die manier de toegankelijkheid van de hulp- en dienstverlening (vermaatschappelijking). Home-Start werkt preventief, outreachend en krachtgericht. Als burgerinitiatief zijn we partner in een aantal 1Gezin 1Plan netwerken en eerstelijnszones.

Gezinsbeleid en Huizen van het Kind

De Home-Startwerkingen in Vlaanderen zijn erkend als 'laagdrempelig mobiel aanbod preventieve gezinsondersteuning voor aanstaande gezinnen en gezinnen met kinderen' in het kader van het Decreet houdende de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning (2013).

Home-Startafdelingen maken als partner deel uit van de lokale netwerken van de Huizen van het Kind. Een aantal lokale Home-Startmedewerkers zijn gehuisvest in het Huis van het Kind. Deze lokale inbedding en nauwe betrokkenheid in en met de Huizen van het Kind zijn een bewuste keuze: laagdrempelig en dicht bij de gezinnen én vrijwilligers.

Kinderarmoede bestrijden

Home-Start maakt in een aantal steden en gemeenten deel uit van het lokaal armoedenetwerk, de welzijnsraad of het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie. Via de onderbouwde werking probeert Home-Start sociale uitsluiting te verkleinen en de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten.

Door deelname aan en uitwisseling via partneroverleg ontstaat er een betere afstemming op vlak van aanbod en een betere toeleiding van ouders en kinderen naar het aanbod.

Home-Start werkt outreachend, versterkt het netwerk van de gezinnen o.a. door hun deelname aan het lokale sport-, cultuur- en jeugdaanbod.

Wij helpen om grenzen te verleggen door:

- voort te bouwen op onze missie en er in samenwerking met partnerorganisaties ernaar te streven om zoveel mogelijk gezinnen preventief te bereiken;
- samen te werken met de lokale besturen en andere partners om een Home-Startwerking in de verschillende steden en gemeenten op een kwalitatieve, onderbouwde en uniforme wijze uit te bouwen. Uiteraard wordt hierbij rekening gehouden met - en is er respect voor - de eigenheid van elke lokale context;
- onze kennis en ervaring uit te wisselen met - en tussen - de lokale Home-Startwerkingen en in overleg met andere partners om zo meer gezinnen met jonge kinderen in Vlaanderen en Brussel te ondersteunen;
- de nood aan solidariteit en vrijwillig engagement om gezinnen in een kwetsbare situatie te steunen onder de maatschappelijke aandacht te brengen.

9. Wij werken graag met je samen!

Home-Start Vlaanderen zet een samenwerkingsverband op met één of meerdere lokale besturen, vzw's of andere partners als er draagvlak en budget is voor een minimale opstart door Home-Start. Een Home-Startcoördinator bouwt de lokale werking uit.

Een Home-Startexpert ondersteunt een lokale medewerker die de lokale Home-Start uitbouwt en coördineert.

Deze expert biedt specifieke ondersteuningsdiensten aan ter opstart en/of versterking van Home-Start lokaal zoals:

1. Startopleiding in kennis, methode en visie. Toegang tot online platform met materialen (praktijkschrijving, logo en huisstijl, formulieren, vormingsaanbod, ...)
2. Permanente vorming, coaching en kwaliteitsbewaking via deelname aan lerend netwerk, visitaties en individuele coachingsgesprekken
3. Deelname aan het lerend netwerk van Home-Startcoördinatoren en vrijwilligerscoaches in Vlaanderen en Brussel

Een Home-Startcoördinator richt een lokale Home-Startwerking op en coördineert de werking lokaal.

Een lokale werking kan ontstaan vanuit samenwerking met één of meerdere lokale besturen en/of vzw's en met middelen van deze gemeenten en/of vzw's en uitgebouwd en gecoördineerd worden door een Home-Startmedewerker van Home-Start Vlaanderen vzw.

De lokale Home-Startafdeling kan rekenen op 1, 2 en 3 uit het bovenstaande pakket en bijkomend:

4. Rekrutering, intake en opleiding van vrijwilligers
5. Vrijwilligersbeleid, opleiding en coaching van vrijwilligers (verzekering, onkosten)
6. Intake en kennismaking met de gezinnen
7. Matching vrijwilligers met de gezinnen en ondersteuning en opvolging van de vrijwilligers
8. Ondersteunende financiële en materiele uitbouw (draaiboeken, folders, huisstijl, vormingsmateriaal vrijwilligers ...)
9. Vertegenwoordiging van Home-Start binnen het lokale netwerk
10. Aanstelling van halftijdse Home-Startcoördinator

Andere formules

Misschien zijn er in de stad of regio reeds andere initiatieven aan het werk en denk je aan nog een andere formule? Deze zijn zeker bespreekbaar met Home-Start Vlaanderen.

Aan de slag

Indien je als partner met Home-Start Vlaanderen in zee gaat, sluit Home Start Vlaanderen vzw een overeenkomst af. In deze overeenkomst wordt de samenwerkingsvorm omschreven, de principes bewaakt en het samenwerken in goed partnerschap verduidelijkt.

11. Meer verhalen en getuigenissen?

www.homestartvlaanderen.com/verhalenvangezinnenenvrijwilligers

Home-Start Vlaanderen vzw | Naamsestraat 153-155 | 3000 Leuven

info@homestartvlaanderen.be | 0497 55 56 28 | www.homestartvlaanderen.com

Uitgave: januari 2025

Verantwoordelijke uitgever: Rudy Benmeridja, voorzitter Home-Start Vlaanderen vzw

